

YAD VASHEM GEVRAAGD OM ONDERSCHIEDING AAN ROBERT DE FOY IN TE TREKKEN



Gewezen hoofd van de Belgische inlichtingsdienst, Robert De Foy

“Een onderscheiding voor de Antwerpse burgemeester Camille Huysmans ware beter geweest dan die aan De Foy”. Die uitspraak tekende *Joods Actueel* op uit de mond van professor Frank Caestecker, historicus aan de universiteit in Gent. De professor reageert daarmee op het feit dat Yad Vashem een onderzoek opende of de toekenning van de onderscheiding *Rechtvaardige onder de Volkeren* aan Robert De Foy, de toenmalige baas van de Belgische staatsveiligheid tijdens de Tweede Wereldoorlog, wel gerechtvaardigd is. De Amerikaanse Sonia Pressman, een bekende Joodse advocate en vrouwenactiviste, heeft namelijk aan Yad Vashem gevraagd om deze onderscheiding in te trekken. Volgens sommige bronnen is De Foy medeverantwoordelijk voor de deportatie van meer dan 3500 Joden uit ons land.

Robert De Foy werd in juli 1940 door de *Wehrmacht* gearresteerd, mogelijk werd dat als een positief feit aangevoerd door de aanvragers van de onderscheiding. Journalist Maurice Dewilde maakte al in zijn beroemde documentairereeks bekend dat De Foy na deze arrestatie in een Duits luxehotel verbleef en dat Reinhard Heydrich hem omwille van zijn handen spandiensten aan de Duitse staatsveiligheid persoonlijk de hand boven het hoofd hield en de opdracht gaf om De Foy niets in de weg te leggen. Het Yad Vashem wil, zolang het onderzoek loopt naar de ware toedracht van De Foy's activiteiten, geen commentaar geven over de zaak. *Joods Actueel* vroeg aan prof. Caestecker waarom De Foy's onderscheiding veertig jaar na de postume uitreiking in vraag gesteld wordt. “Tijdens het bezoek aan de Red Star Line in Antwerpen vorig jaar, ben ik samen met Sonia Pressman (94) in de archieven gedoken en daar zagen we dat De Foy persoonlijk de uitwijzing van de familie Pressman onderkende”, aldus de Gentse prof.

Sonia Pressman was met haar ouders in de dertiger jaren naar België gevlucht en het gezin verbleef in Antwerpen. De familie kon daags voor de arrestatie met de Red Star Line naar de Verenigde Staten afreizen waardoor ze aan een zekere dood in Auschwitz ontsnapte. Volgens prof. Caestecker die op vraag van Yad Vashem verder onderzoek naar de activiteiten van De Foy verricht, is het zeker dat hij het op vreemdelingen gemunt had. Hij moest natuurlijk een beleid uitvoeren maar hij deed dat zo, dat het vast staat dat hij in de eerste plaats Joden viseerde.

Hoe is die man dan aan die Yad Vashem onderscheiding geraakt?

“Dat weet ik ook niet, hij heeft de onderscheiding vrij vroeg al in 1975, zij het postuum, gekregen en mogelijkwijze stond de toewijzingsprocedure van het Yad Vashem nog niet zo op punt. Daarbij komt dat op dat ogenblik de archieven ook niet toegankelijk waren. In elk geval, de man die een medaille zou toekomen, is de Antwerpse burgemeester Camille Huysmans die alle Joden verdedigde, zeer tegen de zin van De Foy die ze wilde uitwijzen”.

Waaruit kan je deze pro-Joodse houding van burgemeester Huysmans afleiden?

“Uit verslagen blijkt dat Camille Huysmans in 1933 en 1934 een dissidente stem is binnen het toenmalige debat, eerder consensus, over het te voeren immigratie- en vluchtelingenbeleid. Hij stelt dat de Joodse immigranten uit nazi-Duitsland geen enkele negatieve invloed uitoefenen op de ontplooiingskansen van Belgen. Hiermee wijkt Huysmans af van wat op dat ogenblik bij de politieke elite leeft, ook binnen zijn partij. Deze Joodse vluchtelingen uit nazi-Duitsland, leven, volgens Huysmans, in een aparte, Joodse gemeenschap en hebben geen enkele impact op de arbeidsmarkt of zelfs op de commerciële mogelijkheden voor Belgen. Voor Huysmans kan die vrijwillig geïsoleerde Joodse gemeenschap in Antwerpen de immigratie autonoom beheren, zonder dat de overheid regulerend moet optreden. Huysmans gaat dus regelrecht in tegen de toenmalige klachten over de economische bedreiging die deze Joodse immigratie zou vormen. Een immigratie die de geldende arbeidsvoorwaarden zou ondermijnen door de sociale wetgeving niet te respecteren en de fiscale lasten te ontwijken en die zo de Belgen op oneerlijke wijze zou beconcurreren”.

Dus onderscheiding zo snel mogelijk afnemen?

“Daarover kan ik enkel maar zeggen dat het Yad Vashem de zaak zeker ter harte neemt en dat het aan hen toekomt om te beslissen om al dan niet de onderscheiding in te trekken. Ik kan alleen maar de feiten bekijken en ze zo goed mogelijk trachten te begrijpen. Maar ik zou blij zijn voor Antwerpen indien Camille Huysmans, die echt opkwam voor zijn Joodse landgenoten, eerder onderscheiden werd dan De Foy. Dat zou een te rechte eer voor de ganse stad zijn”.



Sonia Pressman tijdens haar bezoek in Antwerpen met professor Frank Caestecker

Sonia Pressman: “Deze foto kreeg ik van Mario, de fotograaf van het Red Star Line Museum in Antwerpen. De foto is genomen toen ik het Brusselse rijksarchief bezocht waar ik Frank Caestecker ontmoette. Op de foto kijken we samen de archiefdocumenten van mijn broer en mijn ouders uit 1933 en 1934 in. Toen ik het Brusselse archief binnenstapte, zei Frank tegen mij: “welkom, Shulamit”. Ik zei: “wat zeg je nu”? Shulamit is mijn Hebreeuws naam, het is de naam die op mijn geboortakte staat. Mijn ouders vertelde me nooit dat dit mijn naam was - ik kwam het op mijn dertigste te weten, toen ik de gelegenheid had om mijn geboortecertificaat, te zien. En nu was hier een man die ik nog nooit eerder gezien had in een stad die ik nooit eerder bezocht en hij noemde me bij deze naam.